

DOORDENKEN CORONASCENARIO'S: ACHTERGRONDINFORMATIE

Deze informatie is bedoeld voor organisaties die zelf aan de slag gaan met het doordenken van coronascenario's.

Contact

info@wrr.nl

© Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Gezondheidsraad, Raad van State, Raad voor de Volksgezondheid & Samenleving en de Raad voor het Openbaar Bestuur, Den Haag 2022

Achtergrond

We weten niet hoe het coronavirus zich zal ontwikkelen. Om met die onzekerheid om te gaan, hebben de WRR en de KNAW in 2021 vijf scenario's ontwikkeld voor het verloop van de COVID-19 pandemie. In de zomer van 2022 zijn deze scenario's door veertien adviescolleges gezamenlijk verder uitgewerkt en doordacht. Deze publicatie is [hier](#) te vinden. De vijf scenario's uit deze studie zijn:

1. Verkoudheid
2. Griep+
3. Externe dreiging
4. Continue strijd
5. Worst case

Scenariodenken als methode

Juist in tijden van onzekerheid hebben mensen sterk behoefte aan voorspelbaarheid om meer grip op de situatie te krijgen. Die behoefte is begrijpelijk. De realiteit is echter dat we niet weten hoe de toekomst met corona eruit zal zien. Het denken in scenario's is een manier om ondanks deze onzekerheid, toch een strategie te kunnen ontwikkelen. Scenario's zijn geen toekomstvoorspellingen, het zijn schetsen van een mogelijke toekomst. Door bij deze mogelijke toekomst stil te staan en deze grondig te doordenken, kan beter zicht worden verkregen op knelpunten die kunnen ontstaan. Lastige vragen die zich in ieder scenario voordoen, kunnen tijdig worden doordacht.

We beschrijven in onze gezamenlijke rapportage drie mogelijke functies van scenario's. Ten eerste kan scenariodenken helpen om concrete beleidsstappen te nemen. Het biedt een manier om tijdig in beeld te krijgen wat nu al gedaan kan worden om beter voorbereid de toekomst in te gaan. Ten tweede bieden scenario's een ingang om de onzekerheid over de toekomst, in dit geval over het verloop van de pandemie, inzichtelijk en bespreekbaar te maken. Ten derde kan het doordenken van scenario's het leervermogen van de organisatie vergroten. Het is een normale menselijke reactie om te denken dat alles bij het oude blijft. Scenario's zijn een instrument om voorbij deze neiging ook over andere mogelijkheden na te denken.

Scenariodenken vraagt een andere manier van denken en communiceren. Het gaat daarbij niet om de vraag welk scenario het meest waarschijnlijk is, maar om het nadenken over wat nodig zal zijn in ieder scenario. Zo'n grondige denkoefening vergt tijd en ruimte. Als er te snel gestuurd wordt op een duidelijke uitkomst of als er alleen gekeken wordt naar de lichtste scenario's, is de blik te nauw om echt open te staan voor andere mogelijkheden en levert scenariodenken minder op. De opgave is dan ook niet gering: het vraagt om voorbij te gaan aan de eigen weerstand – zeker tegen de ernstigere en op het oog minder waarschijnlijke scenario's – en bereid te zijn om serieus stil te staan bij uiteenlopende toekomstbeelden.

Aan de slag met de scenario's

Iedere organisatie kan zelf aan de slag met deze scenario's. Zoals gezegd, dat vergt tijd en ruimte. Het is dus belangrijk om voldoende tijd te nemen om een aantal scenario's echt te kunnen doordenken. Het heeft de voorkeur om steeds één scenario tegelijkertijd te bespreken. Als hulpmiddel om de scenario's 'binnen te stappen' en het gesprek over een scenario op gang te

brengen, zijn vijf video's ontwikkeld die elk één van de scenario's verbeelden. We kijken in deze [video's](#) naar de Nederlandse samenleving in 2025 door de ogen van Thomas, een student journalistiek.

Na het bekijken van een video over het te bespreken scenario en een introductie van de facilitator, kunnen de deelnemers het gesprek met elkaar aangaan. Vragen die hierbij aan bod kunnen komen zijn:

- Wat zou dit scenario voor jouw organisatie betekenen?
- Wanneer zou jouw organisatie succesvol zijn in dit scenario?
- Wat is daarvoor nodig: wat kan jouw organisatie nu al doen?

De omvang van de groep is bij voorkeur niet te groot. De ervaring leert dat vier tot zes personen op een constructieve manier een scenario kunnen uitdenken. Bij grotere groepen kan men zich dus splitsen in kleinere groepen, waarbij iedere groep zich verdiept in één van de scenario's.¹ Het is belangrijk voldoende tijd te nemen om de scenario's te doordenken. Het is ook niet ondenkbaar dat er meerdere sessies nodig zijn om tot een goede opbrengst te komen.

Verantwoording

De filmpjes zijn ter illustratie en gebaseerd op de rapportage 'Coronasenario's doordacht: Handreiking voor noodzakelijke keuzes'. Deze studie is tot stand gekomen onder coördinatie van de WRR, in nauwe samenwerking met de Gezondheidsraad, de Raad van State, de Raad voor het Openbaar Bestuur en de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving. Daarnaast leverden de volgende organisaties een bijdrage: Adviesraad Internationale Vraagstukken, Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie, College voor de Rechten van de Mens, KNAW (inclusief De Jonge Akademie), Nederlandse Sportraad, Onderwijsraad, Raad voor Cultuur, Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en Sociaal-Economische Raad (in de vorm van betrokkenheid kroonlid).

Meer lezen

- Snellen, D., D. Hamers, J. Tennekes, K. Nabielek, A. van Hoorn & L. van den Broek, Handleiding workshop 'oefenen met de toekomst'. Voor organisaties die zelf aan de slag gaan met de PBL-scenario's, Den Haag 2020.

¹ Voor verschillende werkvormen en programma's verwijzen we graag naar de [Handleiding workshop 'Oefenen met de toekomst'](#) (pbl.nl) van PBL.